Ч. 53 (11.021). Львів, четвер 10. березня 1927. Pooztowa opłata zapłacona ryczałtem. Рік XLV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол.
За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

До мертвих, живих і ненароджених

Львів, 9. березня 1927.

Довгі літа, десятиліття цілі роковини Шевченкової смерти були обрахунком нашої національної совісти, рекапітуляцією наших зисків і втрат, означенням і зафіксуванням розвиткових етапів української нації. Рік-річно на всьому просторі українських земель, на Україні і поза Україною, в Европі, Азії й Америці — свідомі члени української нації, збірно (при нагоді свят поминок) чи індивідуально — складали білянс нашого розвиткового процесу, перевірюючи, наскільки і в якій мірі вони причинилися до здійснення заповіту Національного Велитня, Того, якого всеобіймаючий, вічно творчий Дух ширяв у просторах далекої минувшини і не менше далекої будуччини.

Сьогодні Шевченкові свята зі загальним поширенням (хоч не поглибленням) Його культу не мають вже того значіння. На це склалася ще й та обставина, що наше покоління перейшло через горнило кривавих досвідів, що воно створило нову, хоч і хаотичну, епопею боротьби за волю, за найбільшу цінність народу, за найсутніший елємент Шевченкової творчости.

Криваві дужання українського народу стали безпосереднім, ще живим і свіжим підкладом і предметом наших білянсових розглядів *à la longue*.

Притьмарення й обниження рівня Шевченкових свят має своє джерело в згаданих двох причинах. Привернення внутрішньої вартости і надання високої ціни Шевченковим святам-поминкам може наступити тільки шляхом синтези між Шевченковим словом—і ділом, хоч і не вповні вдачним, нашого покоління. В парі з тим слушною є видвигана думка, щоби щорічні Шевченкові свята сконденсувати по декадам і тим самим визволитися із традиційної закостенілости і шаблъону.

Шевченкові маніфести до українського народу, Його гіркі докори і пламенні заклики вічно живі, не лише для нашого покоління, не лише для теперішнього моменту; вони трівко актуальні для нас і наших наступників, спадкоємців наших величніх здвигів і непростимих помилок; вони актуальні так довго, доки не буде здійснене основне право української нації, доки не буде здійснена національна і соціяльна воля, головна передумова нашого культурного розвитку у всіх ділянках нашої цивілізаційної місії на Сході Европи й Азії. А може національно-культурна, політична і соціяльна плятформа не втратить свого загального значіння й після того, як „вражою, злою кровю" і своєю власною окропимо волю, як станемо єдиними, повноправними громадянами і господарями на своїй прадідній землі.

Шевченкові слова мають універсальне значіння, не лише у відношенні до простору, але й до часу. Скапували вони в Нього сердечною кровю і були адресовані до земляків — не лише на Україні, але й не на Україні сущих, а обіймали мертвих і живих і ненароджених. Отже і до нас адресовані огнені слова і гіркі докори Шевченка заперед 80 літ, до нас і наших наступників.

Нема в нас такої партії, такого гурта, навіть такої одиниці, яка не боговілаб перед геніяльною ясновидючістю Шевченка, перед широким горизонтом, обхоплюючим цілість українського життя в просторі часу, які не ідентифікувалиб своєї національно-політичної і соціяльної плятформи з поглядами і принціпами Шевченка. А одночасно — чи ті ідентифікатори завдали собі труду, щоби вжитися, вглибитися у світогляд Шевченка та щоби змагати до Його позитивного виявлення, до здійснення Шевченкової плятформи? Чи вони хоч в часі святочних обходів, якщо не в буденному житті, зупинилися хочби на посланію, писанім до них кровю серця? Чи, дивлючись на нашу руїну, на наші роздори, внутрішні невзгодини, способи і засоби боротьби, клеветництва, крайну демагогію, посуджування і підозріння, поклони перед неправдою, чи — кажемо — дивлючись на те все, не збирає нас жах за дальшу долю народу? А все те робиться прецінь в імя України, для її добра, для її подвигнення, для тріюмфу великих ідей! Чи тим способом не забруднюється правости всенародніх змагань, чистоти великого ідеалу?

В свойому посланію говорить Шевченко про панування ненависти і брехні, про посів лиха, капітуляцію перед чужинними ідеями, пошуканку за „добром" на чужині, неуцтво і аперцепування чужинних поглядів, відмахування від історичного шляху народу, заперечування його непідкупної сутности, погоню за „модними" ідеями і якийсь дивоглядний, наскрізь брехливий компроміс із ними.

Свої докори звертав Шевченко на адресу українського панства, якого кости обросли чужим мясом, і взивав його до опамятання, до завернення з хибної дороги, поки час. Однак чи ті докори з рівним правом не обіймають і тих „ненароджених", теперішніх, сучасних, себ-то тих, що прийшли на місце старого панства, або намагаються те місце обняти? Думаємо про провідну верству народу, не маєткову, але духову, думаємо про інтелігенцію.

Чим вона доказує, що є у к р а ї н с ь к о ю, які вартости і цінности вона творить, яка її роля в національному і соціяльному житті, на чому будує вона, заводячи роздори?

Ось питання, на які ми всі, без огляду на наш світогляд, на наші тактичні прийоми, повинні дати відповідь у творчій, будуючій праці. Українська інтелігенція — зліва, зправа і з центра, та дійсна і та, що залюбки приймає цю назву, повинна зробити обрахунок своєї совісти, здати собі справу зі своїх слів і своїх діл, повинна приглянутися в зеркалі Шевченкового генія, бо до неї звертається найбільший геній Землі Української в 66-ті роковини своєї смерти.

Res instituta porro tractatur.

Мученицький шлях законів про самоврядування і проєктів про зміну виборчої ординації.

(Від власного кореспондента.)

Варшава, 5. березня 1927.

Розпочате діло продовжується — не вважаючи ні на свою внутрішню абсурдність ані теж на відсутність усякого глузду у тій своїй упертости. А проте — може саме тому — воно стало осередком усіх внутрішньо-політичних актуальних справ Польщі і від того, чим воно закінчиться, залежить у великій мірі навіть доля самої держави.

Наради адміністраційної і конституційної комісії продовжуються, хоча одинаково елябоpат про сільське, міське й повітове самоврядування що й чотири законопроєкти про зміну виборчої ординації є музейним дивоглядом по свойому змісті, і хоча спосіб, у який над ними „радять" і „приймають" є чимось не менше монструвальним. Шість самоврядувавчих законопроєктів є плодом „компромісу", себто коаліції польської правиці й лівиці від ендеції до пепеесів включно і нині вони вже майже „готові". Проєкти про зміну ординації є твором лише Хієно-Пяста, неузгіднені ще в лоні самої отої реформаторської кумпанії, вони ще цілком „сирі". У звязку зі згаданим ендецько-пепесівським компромісом у справі самоуправних законів, ці останні мають рівну підтримку праворуч і ліворуч і гейби запевнену будучність: адже формально весь „обуз народови" за ними, і що значить супроти нього опозиція „меншостей"?! Річ із виборчою ординацією представляється інакше: щоправда Хієно-Пяст розпоряджає теж безоглядною більшістю, алеж спертися на цій більшости і не звертати уваги не лише на „національні меншости", але й на польську таки „демократичну" лівицю — у такій преважній справі надзвичайно трудно а то й небезпечно. Виходить, що ходи обох цих справ на соймовому терені не можна міряти одною міркою і слід підходити до них з іншими реальними критеріями. А всеж, обі ці справи мають у нинішніх обставинах стільки моментів спільних, що й спільно треба їх розглядати.

Передусім обох їх торкається факт, що сойм є наприкінці свойого законного істнування і що приймати постанови такої ваги, як самоврядування чи виборча ординація, в останній мент — є крайньою аномалією. Кожна з таких справ вимагає не тижнів і місяців а цілих літ праці, і видно це саме на самоуправнених ніби то вже готових законах. Приймані на лоб на шию протягом останніх місяців, тепер уже, при третьому читанню, доводять в адміністраційній комісії до скандальних сцен, які ганьбою покривають парляментаризм і здібні дискредитувати саму його ідею в очах тих, які не вміли би відріжнити цієї ідеї від її нинішніх польських носіїв. Раз у-раз виринають поміж самими союзниками з коаліції гострі суперечки; грозять собі ультіматумами, переривають засідання, вибірають „підкомісії", ширяться на коридорі і вертають до салі знову „радити". Затратилися там усі ділові моменти, запанувала заїлість і демагогія з боку форсуючої на силу більшости й безсила механічна обструкція меншости. Запанувала в адміністраційній комісії атмосфера гідна маломістечкової чорної біржі а не державного парляменту. ППС. записує собі своєю вірністю союзови з Ендеко-Пястом одну з найтемніших сторінок. Чи роджені у такій атмосфері закони мають зародки життєздатности?

Такі трагікомічні сцени діються і в конституційній комісії з виборчою ординацією. Нема буквально ні одного засідання, на якому не доходилоб до криків, унеможливлюючих спокійний хід нарад, а то й до брутальних напастей пястуками (напад на посла Хруцького). Опозиція (лівиця і не-Поляки) пантрують кожний раз, чи не вдасться випадково здекомплєтувати засідання і тому не входять до салі раніш, поки на порозі докладно підрахують усіх присутніх членів комісії послів правиці. Зновуж ці останні пруть наради з такою головокружною швидкістю, що ось, висунувши ледви місяць тому свої законопроєкти, вже переперли зачинення листи промовців у ґенеральній дискусії. Як можна обмірковувати деталі такої великанської справи, не обміркувавши всесторонньо її цілости?! Ступінь поваги справи стоїть тут у відворотному відношенні до способу її практикування. Отже й цей плід — у зародку мертвий.

Та найголовніший спільний момент обох цих справ, це неґативне відношення уряду. Дописуючи на цю тему попереднім разом, як про початок „останньої дії" нинішнього сойму, ми ще мали до діла з м о в ч а н к о ю уряду. В міжчасі уряд уже заговорив. До соймових законопроєктів про самоврядування заняв явно неґативне становище, не приймаючи їх до відома навіть як підставу до дискусії, щож торкається проєктованої зміни виборчої ординації, то він, мовляв, цікавиться тою справою, але не бачить причини чому має вже нині забірати у цій матерії голос; і дальше: сойм, мовляв, не дав урядові права декретування зміни виборчої ординації, отже хай сойм сам цю справу розсудить... І сойм став на становищі, що таке відношення уряду не шкодить, аби продовжувати наради і над самоврядуванням і над виборчою ординацією, дарма, що всі здають собі найясніше справу, що проти волі уряду ніякої справи цей сойм не переведе. Ось тут і вихідна точка для сили сплетень про найможливіші комбінації на тему: чим покінчиться справа нарад сойму над самоврядуванням і виборчою ординацією?

І так „кажуть", що вожаки з адміністраційної комісії поставили собі за ціль — внести лише свій елябоpат до маршалківської »laski« а потім залишити їх Господній ласці, зовсім за неї не забігаючи. Себто: перевести ці проєкти через комісію бо це справа „гонору", зачепленого міністерством внутрішних справ в особах віцемін. Ярошинського і директора самоуправного департаменту Вайсброта; щож до того, чи ці проєкти встигнуть перейти через повний сойм — це вже, мовляв, не їх діло... Зновуж у конституційній комісії

Red. czas. „Dilo" we Lwowie. Pr. 95/27. W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny we Lwowie, orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie że treść artykułu umieszczonego w czasopiśmie „Dilo" Nr. 48 (10.991) z dnia 4. marca 1927 pod tytułem: 1) „Białoruska problema i SKS G." w ustępie między słowami „Polszcza" a słowami „dla Polaków", 2) „Polska ofenzywa u Francji" w ustępie między słowami „prycz[illegible]n" a słowami „po[illegible] zmy[illegible] ill." ... a słowami „[illegible]", 3) „Zaniky i widhuky" w ust[illegible] między słowami „prycz[illegible]n" a słowami „Ale we[illegible]mo" zawierają ad 1) i 2) zawiera znamiona zbrodni z § 65 a) u. k. ad 3) znamiona występku z § 24 ustawy prasowej z dnia 17. 12. 1862, uznał dokonaną w dnia 3. marca 1927 roku konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 493. p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21. ust. druk. z 17. grudnia 1862 Dz. p. p. Nr. 6. ex 1863. L. j. zarządzenie za przekroczenie na grzywnę po 400 Zł. Lwów, dnia 4. marca 1927.

Havel.

де подвійна гра. З одного боку промовляється до амбіції польській лівиці, що проект зміни ординації має на увазі виключно добро польської держави й польського народу, отже треба кинути геть інтереси класові і партійні. З другого боку кокетується уряд Пілсудського і то просто в непристойний спосіб. Самі такі тузи як Гломбінський й Дубановин кажуть про директиви для уряду, які евентуально заступили би переведення с о й м о м зміни ординації, з тим, що переведе її у р я д — згідно зі соймовими (кієно-пястівськими) директивами. Чи це лише пробний бальончик, чи може справді за кулісами, при посередництві міністрів — мужів довіря правиці — пп. Мейштовича, Кяятковського й Незабітовського, йдуть розмови про поширення повновластей уряду і на можність декретування зміни виборчої ординації?! Бо що значать поголоски про те, що буцім то і д-р Світальський (дир. політ. департ. в м-стві внутр. справ) і д-р Гжибовський (шеф канцелярії у президії ради міністрів) подіязалися нараз виборчою ординацією? І не дурно посол Чапінський збентежений у „Роботнику" обуренням п. Уземблa з „Гласу Правди" на ендецію, бо поруч із цим обуренням є недвозначна пропозиція — надання урядові нових уповновважень. Значить — свя чи гак, а виборчу ординацію жде ще мученицький шлях ріжних операцій: як не на столі в конституційній комісії сойму, то в апартаментах урядових достойників.

У звязку з цими реформаторськими аспіраціями уряду є дальша низка з рубрики „кажуть": єдиної, яка є нині міродатна у т. зв. політичних „сферах" столиці Польщі.

І. Кедрин.

За океаном.

Чи відкликання еп. Богачевського?

„Свобода" подає таку вістку:

„Ню-Иорк, 12. лютого. Опівночі з 11. на 2. лютого відїхав греко-кат. епископ д-р Богачевський кораблем Олимпик з Ню-Иорку до Европи. З добре поінформованих кругів подають, що епископ Богачевський мусів виїхати негайно до Риму, куди його візвали по причині того хаосу, який повстав в українській греко-кат. дієцезії в Америці від часу, коли цею дієцезією почав правити епископ д-р Богачевський. Виїзд д-ра Богачевського до Риму був держаний у великій тайні. Та нагла несподіванка заскочила навіть найближче окруження епископа, яке сильно затурбоване цею подією.

Що криється за цим наглим покликанням еп. Богачевського до Риму, про яке пише вже вся американська українська преса, не знаємо. Не виключена річ, що він більше не стане на становище у Філядельфії не верне.

Січовий зїзд у Ню-Йорку.

В льокалі місцевих Січей в Ню-Йорку відбувся дня 12. лютого зїзд відпоручників Січей, на котрий прибули представники з Філядельфії, Клівленду, Дітройту й інших місцевостей. На зїзді виголошено кілька рефератів про січову ідею і про причини занепаду Січей та вислухано звітів з поодиноких місцевостей. Усі референти та звіти констатували, що головною причиною занепаду Січей була самовладна політика централі та заведення нею в організацію монархізму — проти постанов статутів і ухвал зїздів. Збори постановили задержати далі імя Січової Організації в Злучених Державах, яку — по думці зібраних — відобрано їм безправно. Збори припоручили реорганізаційному комітетові Січової Організації в Злучених Державах перебрати на себе реорганізаційну роботу та стати дійсною централею на випадок, як теперішній уряд не уступить, а новий, законно вибраний, не стане назад на дорогу статутової діяльности Січей. До реорганізаційного комітету вибрано: М. Титанича головою, В. Кедровського заст., п-ну Вовняк заст., Дм. Галичина рек. секр., Е. Ляховича фін. секр., М. Воробця кас., М. Михальчука з Дітройт, М. Левицького з Клівленду й Івана Гриника — контрольорами, Б. Близнака, менаджером „Січових Вістей".

ЗАМІТКИ І ВІДГУКИ.

Кому вони вигоджують?

І знов зашуміло в вулику „націоналістичних" і „незалежницьких" трутнів. Шум не абиякий зняла „Рада" у відповідь на кілька слів правди, поміщених у 45. числі „Діла" в статті п. н. „Відгуки і замітки".

„Новий провокаційний скандал і його „підложжя" — так зветься „трактат" в останньому числі „Ради" (з 6. березня 1927), що має бути відповідю на нашу статтю. Вже сама назва дуже прорекчиста і заздалегідь зраджує тенденцію „трактату". Треба признати, що автори того хоробливого маячення і тим разом нікого не розчарували в тому, що вміють і що ще зуміють. А вони вміють оперувати брехнею, як маляр кистю, інсинуаціями та наклепами, як стара баба язиком, а цинізм, з яким це все роблять, заступає їм льогіку, мораль та всяку міру в почутті навіть їх власної „величі".

Не богато їх, а як сильно себе почувають! А вся сила береться в них від того, що провідниками їм: незрівняний „прокуратор" та екзотичний прямо „професор". Від двох літ, то значить від хвилі, як їх сюди післали на „амбасадорів", вели вони все одну і ту саму політику, а то політику роздору. Як лише повстало УНДО, вони примазавшися до нього, відразу застерегли собі вільну руку в оцінці політичних подій нашого внутрішньо-національного життя та намагалися стояти понад програмою, понад проводом, словом понад усім що їх вязало й при тім накидати партії „своє", тобто інспіроване їм т. зв. „закордонним центром" політичне *credo*.

Щоб не робив тодішній провід УНДО і як би не поступав у праці — все те для названих „арбітрів" з „Ради" було і зле і недоладне і компромітуюче і нарушуюче основні „тези" політичної плятформи і т. д. і т. д. Колиж для всіх видющих було ясно, що ні відступлення від тез ні неправильности в тактиці не було, — наші „арбітри" видумували ще інші причини, тоді вже особистого характеру. Зневажували в статтях провід партії, нападали на Центральний Комітет у цілости і на поодиноких його членів зокрема. Ця тактика в партії (вони все деклярували себе членами партії, а свій орган „симпатизуючим" основним програмовим тезам) не увінчалася успіхом. Вони перерахувалися. По Народньому Зїзді, а особливо в останніх часах, вони стали виразно на протинаціональних позиціях, повели завзяту, руїнницьку пропаганду проти цілої партії, а в ній не поминули і поодиноких несимпатичних їм редакторів національної преси.

Полемізувати з ними далі було б недоцільно, бо якжеж можна полемізувати з такими „наприклад" зразками їхньої хоробливої „творчости":

„Очевидно — пишуть вони — ні ми, ні „незалежники" не боїмося і не „попадаємо у стан фебри" задля можливости хоч би і „внемагуваного", але цілком реального карно-судового слідства, — ми навіть сподіємося, що при помочи якраз „Діла" і його провокаційно-денунціяторської діяльности будемо мати нагоду це ділом доказати".

Тут немає місця для полеміки!

Так пишуть ті, що хочуть стати „героями" в формі „жертви", так манячать ті, що не так давно накликали поліцію на „Новий Час", так пишуть ті, що найбільше прислуги роблять не кому іншому а Польщі. Свідомо чи не свідомо, але фактично роблять ті пігвіни політичного шуму своєю руїнницькою тактикою найбільше шкоди українському народові, бо руку в руку з ворогами намагаються розбивати його національну солідарність та організацію, яка в нинішніх обставинах може бути єдиною запорукою успішної самооборони. Роблять вони це з насолодою, а вороги тішаться! Та мають, по правді кажучи і чим тішитися, бож трямаються засади, що найкраще себе знищать та обезсилять самі українці. Так думають не тільки комуністи, але й поляки. Ці останні повинніб наших „націоналістів" з „Ради" взяти навіть під особливу протекцію, бо ніхто їм тільки не вигоджує, як вони своєю невідповідальною роботою роздору та руїни серед українців.

„Всеж таки — пишуть хронічні „прокуратори" — нас справді обіймає „біблійний жах", одначе, з іншої причини. Бо дійсно, може й повинен перепняти жах кожного, без огляду на партію, українця, жах на згадку, який то у нас страшний занепад, коли навіть одинокий щоденник, півофіціяльний орган партії, знікчемнів уже до того ступня, що пустився на провокаційну денунціяцію і на згадку про те, як низько цінять своїх читачів „редактори" і „ідейні провідники" цього дневника, коли важаться годувати своїх читачів такими грубими цинізмами, як ось у наведених „замітках і відгуках". Сумно воно, дуже сумно, тай приходиться лякатись за майбутнє суспільности, якаб зносила з байдужжям таку моральну гниль в своїй середовищі".

Сумно, дійсно сумно, коли подумати, що наша суспільність терпить ще тих пігвінів (користуємося терміном „Ради" моральна розкладу, тих „многонадійних" руїнників національної консолідації, тих явних ворогів національної самооборони взагалі. Відкоди звилися вони в нашій нещасливій батьківщині, то від першого дня взялися за розкладову роботу і проводять її з самовідреченням все далі і далі.

Та всеж при тому роблять вони з дня на день значні поступи в своїй політичній еволюції. Протиставлять себе вже виразно не тільки УНДО., але взагалі усім націоналістам, протиставлять себе в цитованій статті навіть „незалежникам", та боронять завзято інтернаціоналістів усякої масти, ще й до того рекламують їхню агітаційну літературу. Словом—опинилися поза межами якоїнебудь національної ідеології. Чують себе в своїй подвійній ролі тобто в вигоджуванні комуністам і полякам дуже добре та певно. Це й дає їм запоруку „успішної" праці.

Дійсно біблійний жах може і повинен спасти на кожного українця, що почуває в собі бодай крихітку відповідальности перед народом, коли приглядається на нікчемною роботою тих руїнників і грабарів національної консолідації.

Н. Є.

Д-Р ЛУКА ЛУЦІВ.

Л. Совінський і Т. Шевченко.

В 1840 р. вийшов Шевченків „Кобзарь", книжка, що відіграла таку важну ролю в пізнішому українському житті. Українці, сучасники Шевченка, були в повному захопленні Тарасовими творами. Ось що пише про це „один з найбільш заслужених борців проти феодально-бюрократично-самодержавного режиму старої Росії, ідеольог українського відродження"[1]), близький товариш Шевченка, М. Костомаров: „Я читав і перечитував її цілу ніч („Сон") і з о в с і м в п и в а в с я н е ю"[2]).

І другий, не менш авторитетний, свідок-сучасник так оцінює появу Шевченкових творів на Україні: „Спів цей був для неї (України) во-істину гуком воскресної труби архангела. Коли говорено колинебудь по правді, що серце ожило, що очі загорілись, що над чолом у чоловіка засвітився полумяний язик, то се було тоді в Київі"[3]), коли там зявився Шевченко.

„Уся Україна щиро поважала Шевченкового „Кобзаря",... який положив вже на завязь, як Котляревський „Енеідою", а міцний початок того, що називається національною літературою" — слова біографа поета, О. Кониського.

Та не так приняли появу Шевченкових творів обі сусідські словянські літератури: московська і польська. Правда, обі ці літератури були далеко богатші від відродженої Котляревським української посестри. Московське письменство, після доби романтизму, славилося в часі виступу Шевченка вже й реалізмом Пушкина і Гоголя. Шевченків „Кобзарь" не мусів, правда, стидатися перед творчістю названих письменників; та московська критика 40-их років, не виключаючи й самого В. Бєлінського, — не оцінювала Шевченка мистецьким критерієм. Вона накинулася з нагоди появи „Кобзаря" на всю українську літературу, відмовляючи їй права на самостійне й рівноартне існування[4]).

Польська література була тоді в зеніті свойого розвитку. Вона, видавши Міцкевича, Словацького і Красінського, збиралася ущасливити своїм месіянізмом не тільки Славянщину, але й увесь світ. Та одна була ріжниця у відношенні обох літератур до української:

1) Московска імперія Миколи І. стояла на сторожі европейського абсолютизму в часах Метерніхівської реакції, тож не диво, що й московський критик В. Бєлінський, „хоч западник — тож по своїм переконанням теоретичний космополіт — у дійсности був щирим націоналістом великоруським та патріотом російським"; [5]) подібно заховувалися й інші московські критики.

2) Поляки вели тоді завзяту боротьбу з московським поневоленням, під яким страждав і український нарід. Шевченко був безкомпромісовим ворогом московської влади і це власне могло зацікавити й поляків.

1. Польські голоси про Шевченка до 1860 р.

Безпосередніх критичних заміток про Шевченкові твори в роках 1840—1860 — в польській літературі не було. В польській пресі появилися в тому часі тільки принагідно згадки про українського поета, звичайно в звязку з українським питанням взагалі.

Вперше названо Шевченкове імя в польській пресі в „*Tygodnik*-у *Peterbursk*-ім" 1842 р. і то в звязку з малярською творчістю Тараса. Ромуальд Подберезький неприхильно відозвався там про малярські твори Шевченка з нагоди річної виставки Академії Мистецтв.[6])

Вдруге названо Шевченка в тійже часописі з нагоди дискусії про управненість української мови в літературі. Т. Євецький на сторінках „*Jutrzenk*-и" Дубровського і М. Грабовський на шпальтах „*Tyg. Petersbursk*-ого" критикували „*Tygodnia Padurry*", відмовляючи „поезії" взагалі місця в літературі. Та немирівський поміщик Віхерський пробував усправедливити Падуру, на що відозвався Альберт Ґраф (-Ант. Марцінковський 1823—1880), який кінчив свою статтю, рівночасно в „*Tyg. Pet*-ім"[7]) „Дивнож мені, що у звіті про початки української літератури згадано про Гулака, і псевдопоетів (Падуру і Гулака), не сказано нічого про Шевченка, Тополю, Куліша, Основяненка, Гребінку і богато інших, котрих твори могли заняти почесне місце в кожній літературі".[8])

Ота дискусія велася 1843 р. після виходу Шевченкового „Кобзаря" (1840) і „Гайдамаків" (1841) — Шевченко не був отже дуже знаний польському громадянству, коли навіть деякі польські автори, що характеризували сучасну українську літературу — не згадували навіть імени Тараса.

Зате в 1844 р. в 95 ч. „*Tyg. Pet*." знаний нам уже редактор Подберезький писав про автора „Кобзаря" в самих суперлятивах, а Тарасові „Гайдамаки" ... году виходу ...

[1]) Акад. М. Грушевський: „Костомаров і Новітня Україна", „Україна", 1925, ч. 3, ст. 3. (Київ).
[2]) М. Возняк: „Кирило-Метод. Братство", ст. 133—134.
[3]) „Твори П. Куліша", т. 6., ст. 377. („Руська Письменність").
[4]) Голоси московсько к ритики про Шевченка за роки 1840—1860, зібрані в книзі д-ра І. Свєнціцького: „Шевченко в світлі критики й дійсности".
[5]) *Ibidem*: ст. 61.
[6]) Д-р В. Щурат: Перші польські голоси про Шевченка. „Діло" 1912, ч. 288.
[7]) *Ibidem*: „Діло", 1912, ч. 288.
[8]) *Ibidem*.

Розвязання сойму і сенату.

Розписання нових виборів.

Варшава, 8. березня 1927.

Предметом розмов посольських кол є справа, яка буде дальша доля теперішньої тав. бюджетової сесії. На цю тему кружляють вперті чутки, досі не справджені, що сесія соймова буде замкнена з кінцем березня після полагоди бюджету на 1927/8 рік.

Згідно з дальшими чутками теперішня сесія малаб бути останньою сесією теперішнього сойму, бо він уже більше не збереться на наради. Кінець липня або початок серпня має принести розвязання сойму і сенату, а вибори розписано би пізно в осени.

Зближення до уряду за зміну виборчої ординації.

В політичних колах звертають увагу на познаки зближення народової демократії до уряду. Зближення це має статись за ціну зміни виборчої ординації до сойму і сенату шляхом декрету президента держави. Колиб на тій точці дійшло до порозуміння між обома сторонами, ендеція готова піддержати теперішній уряд у його дальших плянах.

Італія ратифікувала договір у справі Бесарабії.

Женева, 8. березня 1927.

Італійський делегат Шіяльоя заявив, що італійський уряд ратифікував договір у справі Бесарабії, заключений 20. жовтня 1920 року між урядом Румунії, Франції, Англії, Італії і Японії. У тім договорі згадані держави гарантують Румунії приналежність Бесарабії, яку їй признано версайським договором. Трактат був залежний від того, щоби з поміж чотирьох підписаних держав бодай три держави ратифікували договір. Англія і Франція ратифікували трактат уже давніше. Переговори з італійським урядом тяглись до нинішнього дня. Отже тепер, після ратифікації Італією, трактат набрав обовязуючої сили.

Ленінград — фортецею!

Ріґа, 8. березня 1927.

З Ленінграду прийшли сюди вісти, що там кипить праця над фортифікацією міста. На довколичних узгірях уставлено тяжкі батерії. Це, як кажуть, зарядження з метою охорони Ленінграду на випадок збройного англійсько-більшовицького конфлікту, бо балтійська фльота СРСР. за слаба для оборони Ленінграду при евентуальній атаці фльоти англійської.

Масарик у Женеві.

Женева, 8. березня 1927.

Президент Чехословаччини Масарик приїде тут інкоґніто в четвер. Візьме участь у засіданні Ради Ліґи Націй.

Раковський у Варшаві.

Варшава, 8. березня 1927.

Вчора був тут у переїзді до Парижа представник СРСР. у Франції Раковський. Задержався у пос. Войкова. Вечером відїхав у дальшу подорож до Парижа, де буде переговорювати з французьким урядом у справі управильнення російських довгів у Франції.

Воєнний стан у Ганкоу.

Льондон, 8. березня 1927.

Із Шангаю повідомляють, що положення у Ганкоу загострилося. Проголошено там воєнний стан. До Ганкоу вислано один англійський полк.

Страшний землетрус в Японії.

Льондон, 8. березня 1927.

Бюро Райтера повідомляє з Токіо, що дня 7. березня яких 120 км. від Осаки відчуто страшний землетрус. На Японськім морі землетрус був такий сильний, що сейсмографи в Осаці розбилися. В Амарубе завалився залізничний міст. Між Осакою і Кобе станули в полумі кілька газівень, огонь перекинувся на мешкання. Телеграфічні получення перервані. Кілька містечок в околиці Осаки й Кобе зрівнані з землею. На відтинку Кіяджу є знищених кілька сіл. На поміч поспішило військо в торпедовцях. Портова база в Матсучу і місто Матсуча стоять в огні, таксамо місто Кокоро. Власти приказали збомбардувати часть міста, щоби пожежа дальше не поширювалася. Догадуються, що згинуло аж пять тисяч людей. Летун, що перелетів понад провінцією Танго (?) повідомив, що в тій провінції згинуло до тисячі людей. В Осаці наслідком пожежі згинуло 13 людей, а 110 було ранених. У Сакаі завалилася прядільня, під звалищами згинуло 10 людей, 25 було ранених.

Відгомін убиства д-ра Марґулієса.

Варшава, 8. березня 1927.

Нині перед Найвищим Судом у Варшаві відбудеться касаційна розправа в справі студента медицини Авксентієва і його жінки за вбивство лікаря д-ра Марґулієса. Суд присяжних у Чорткові увільнив обвинувачених від вини і кари. Наслідком зажалення неважности, внесеного прокуратором окружного суду в Чорткові, відбудеться нова розправа у Варшаві.

Радянська Україна.

Потреба українського театру на Кубанщині.

В харківських „Вістях" з дня 27. лютого містить Петро Леміш допис із Кубанщини, в якому звертає увагу на потребу доброго українського театру для Кубанщини. Він жалується, що літом наїзджають туди трупи всяких „ґаркунів задунайських", які збирають тільки великі гроші, але про мистецьку сторінку театру не дбають. „Розказують — пише він — як торік в осени в Новоросійську грала трупа Орловського і мала кругло 500 карбованців прибутку кожного вечера, коли російська трупа, що була там передтим, не могла зібрати навіть 300 карб. Звичайно ці трупи репертуаром похвалитися не можуть. Останніми часами маємо відомости, що український державний театр ім. Заньковецької запропонував українській секції краєвого комітету свої вистави у великих містах Північного Кавказу. Цей театр просить дотації 5.500 карб. і переїзд на рахунок Краєвого Комітету. На такі умови Ростов не погоджується. Крайполітосвіта може дати театрові моральну підтримку і тільки. При такому становищі театр ім. Заньковецької не відважиться їхати на власний риск. Та не тільки він. Віддаленість може залякати й інші серіозні трупи. Настав уже час, — кінчить Леміш — коли треба порушити справу організації державного українського театру. Гадаємо, що це повинна зробити кубанська Окрполітосвіта спільно з українськими секціями Окркому і комісією в справі українізації, о скільки Краснодар є в центрі території, заселеної компактною масою українського населення. Живих сил для майбутнього театру на Кубані вистарчить. Треба тільки гарних керманичів з УСРР; що змогли би зорганізувати з нашої сировини придатні до нового театру артистичні сили."

писної України". Автор враджував подрібне знакомство із Шевченковими творами, а можливо, як догадується д-р Щурат, що та прихильність Подберезького, „більша, ніж можна сподіватися від критика" — походила із „якогось зближення Шевченка й Подберезького"[9]). Про саму „Живописну Україну" писав Подб.: „Та спільність помислу в ґеніяльного писателя і в уталантованого маляра-поета заповідає цілість в результатах своїх незмірно важну для історії і обичаїв країни, котрої минувшина досі непояснена достаточно ані в польській ані в російській історії"[10]).

Найближчий польський голос про Шевченка приніс львівський часопис *„Postęp"* аж 1848 року. Кароль Падух у статті *„Narodowośc polska i ruska na Ukrainie"* писав перший в Галичині про Шевченка і „Кирило-Методіївське Брацтво": „Шевченко... тут у святім городі Руси (-Київі) розпочав свою діяльність, відси розбіглися пісні повні гарячих відзивів у живописній народній мові до українців. Русь вільна, незалежна була кличем Шевченка"[11]).

Після катастрофи в житті Шевченка 1847 р. ніхто не смів публично згадувати імени автора „Кобзаря", а коли вже мусів хто поликатися на нього, то зазначував це тільки початковими буквами: Ш., або: Шев.[12])

Оце були би чи не всі польські голоси про Шевченка майже до 1860 року. Не богато їх від 1840 р. Микола І. здавив польський самостійницький рух після невдалого повстання, так, що аж до його смерти „на всіх язиках все мовчало". Колиж за панування Олександра І. настали деякі пільги, заворушилися знова між іншими й поляки, приготовляючися до нового повстання. І ось тоді послугувалися поляки Шевченковими недрукованими, нелеґальними поезіями в цїли агітації за повстанням між українським народом.

„W Odesie i Kamieńcu czytali potajemnie utwory ludowego wieszcza i piękne rączki Polek nie wahały się przepisywać też dumek", — згадував про ці часи якийсь дописувач пізніше в *„Tyg. Poznańsk*-ім, 1862, Н-р 46, ст. 368. Тому то ніяк не можна судити про знакомство Шевченка серед поляків із самих тільки польських статтей і перекладів із Шевченка: поляки, що жили на Україні, читати могли „Кобзаря" в оригіналі, знаючи добре українську мову[13]).

(Продовження буде.)

[9]) *ibidem*; ч. 288.
[10]) *ibidem*.
[11]) Д-р В. Щурат: „З життя і творчости Шевченка", Львів. 1914, ст. 30—31.
[12]) *„Biblioteka Warszawska"*, 1855, і 1857. Диви названу вгорі книжку д-ра Щурата, ст. 33, 40.
[13]) В часі побуту на Вел. Україні нераз стверджували галичани, що поляки гарніше володіли українською мовою, аніж деякі українські інтеліґенти.

Біржа.

Гроші.

Курс долара на приватній біржі 8·94·50—8·95, канадійський долар 8·90—8·90·50, чеські корони 0·26·25—0·26·26, австрійські шілінґи 01·29—01·31, леї 4·20—4·50, французькі франки 0·35·00—0·35·50, швайцарські франки 173—175, англійські фунти 43·40—43·75.

НОВИНКИ.

— **Бурхлива весна** починає вже себе проявляти цього року в повінях у ріжних місцях. Біля Краківця вода прорвала гать у ставі, звідки втікли всі риби, вартости яких 150.000 зол., сумежні поля залиті, а в Яворівщині ріка Сklo розлилась по просторах сіл Маранці та Брашки.

— **Дві мірки.** Парохіяльні уряди в жовківськім повіті дістали через староства письма від скарбової палати у Львові ч. 9894/27 Н. V/I, де є між іншим таке речення: *„a tak samo nie przypada opłata stemplowa od podań o wydanie powyższych świadectw—wnoszonych do urzędów parafijalnych i isr. urzędów metrykalnych, gdyż urzędy te nie są urzędami państwowemi (ustęp pierwszy art. 140 cyt. ustawy).* Нічого не розбереш! Кожного разу, коли староства та воєвідства карають наші парохіяльні уряди за те, що вони видають метрики українською мовою, повторюється мотив, бо „це державні установи".

— **Василь Касіян** наш земляк, молодий мистець-ґрафік, що студіював малярство у Празі у проф. Макса Швабінського, приїхав до Києва до „Академії Мистецтв" на становище професора.

— **На літню оселю для письменників.** „Т-во письменників і журналістів ім. І. Франка" у Львові повідомляє, що одержало дуже щедрий дар від п. Антона Максимовича з Борислава, який жертвував парцелю в Ямні під будову літньої оселі для недужих робітників пера. Також Т-во нафтових брутовців у Дрогобичі „Підойма" жертвувало на цю ціль 300 зол. Товариство має надію вже з весною почати будову оселі, сподіючись, що за прикладом згаданих громадян підуть і інші, по змозі своїх засобів, щоби тим нечисленним нашим робітникам пера, які не в силі в нинішних обставинах жити із своєї праці, дати бодай спроможність поправити своє здоровля на протязі кількох тижнів.

— **Ucrainica.** „Праґер Прессе" з 25. м. м. помістила замітку про діяльність Т-ва „Просвіта" у Львові в м. р.; в літературнім додатку тогож органу з 27. м. м. поміщений переклад новелі Василя Стефаника „Межа"—пера М. Гехтера; в ч. з 2. ц. м. находимо статтю М. Г. п. зі „Жива етнографія", в якій обговорено перші два томи „Етнографічного Вістника", що виходить неперіодично заходом Етнографічної Комісії Української Академії Наук у Київі. — „Каттовіцер Цайтунг" з 3. ц. м. приносить добру статтю п. з. „Польонізація православної церкви", написану на основі недавньої промови в польському соймі пос. Павла Васильчука.—„Дайтше Рундшав" у Бромбергу з 5. ц. м. принесла передову статтю Акселя Шмідта п. з. „Анґлія, Росія й Україна".

— **Ювилейні марки українського пласту.** З нагоди 15-ліття українського пластового уладу на землях Західної України видала Верховна Пластова Рада у Львові ювилейні марки. Ці марки вийшли в трьох барвах: червоній, зеленій і фіолетній, а представляють опікуна пластунів — св. Юрія на коні в гарному обрамуванні. На марці є напис: Український Пластовий Улад 1911—1926 і ціна 5 сот. Рисунок цієї марки зладив ст. пл. Филимон Білецький. Марки роблять гарне враження і їх повинні розкупити якнайскорше українські пластуни і пластунки, а також численні вже у нас збирачі т. зв. добродійних марок.

— **З людського звіринця.** У Станиславові починається нині процес, якого історія тягнеться ще з 1920 року, тому, що обвинувачені підчас бурхливих подій у вересні того року були випущені на волю і з цього часу щезли. Тепер поліція вистежила злочинців: є це буцім-то актор із Станиславова Маріян Рудніцький і Ізаак Айзенберґ. У свій час вони на станиславівськім двірці прикинулись як поліційні агенти і зробили насильну ревізію у вагоні серед поля на 17-літній дівчині, зробивши її нещасливою на все життя. — Суд присяжних у Коломиї засудив цими днями на повішення 27-літнього парубка Мих. Сможанюка з Хлібичина і на 6 літ важкої вязниці його брата Дмитра за обдумане вбивство 24-літньої дівчини Панчак, з якою перший жив довший час, а згодом, коли став батьком її дитини рішив позбутись її, щоби оженитись з іншою молодою. Оба брати викликали Панчаківну в поле, там її задушили і тіло вкинули до керниці.

— **Дві обіцянки,** на яких здійснення ждуть сотки та тисячі, вирнули на шпальтах часописів; львівський воєвода виїзжає до Варшави в справі оживлення будівельного руху, а міністр внутрішних справ, приняв ши делеґацію комірників, обіцює, що закон про комірне буде змінений, себто комірне буде обнижене. Блаженні віруючі...

— **Недужі, тіштеся** — вийшов міністерський розпорядок, який обнижає ціну ліків від 5 до 10 проц.

— **Пів-трупи і трупи.** Пошесть самовбивств серед молодого жіноцтва тріває далі. Вчора у Львові дві нові жертви: дві панни, 20-літня Копичинська і 26-літня Онишкевичівна затроїлись сублїматом і денатуркою, залишивши листи, де розясняють причину (покищо невідому) свого вчинку. — В Отинії кинулась під поїзд, з нещасливого кохання, якась молода жінка. — В Яворівщині якийсь ошуканець продає населенню за алькоголь деревний спірт, від якого три особи вмерли, а три поважно затроїлись. На Виленщині в одній селі затроїлось таким спіртом 40 кілька селян.

— **Чи повірите, що...** Ліга Націй аж у 1927 р. звернулась до абісинського уряду з домаганням, щоби він скасував пануюче там невільництво. У місті Дерія істнує окреме торговище рабів, яких можна купити вже за 5 талярів, а підчас довшої недуги навіть [illegible]. Премієр Абісинії

протестує нотою, щоби Ліга Націй вмішувалась у внутрішні... політичні справи його держави. — На засіданні ленінградського „губісполкома" (губерн. виконавч. комітет) один делегат — цитуємо за „Красною Газетою" — заявив: „У Льодейнопольськім повіті перевіз муки на просторі 30—40 км. коштує дорожче, ніж ціна перевозу такого самого пуда муки пароплавом з Ленінграду до Нью-Йорку"!

— **Світова всячина.** Кандидатом на цьогорічну нагороду Нобля за медицину є 70 літній віденський психіятр проф. Ваґнер-Яврет.—8 осіб, що вибралось на прогульку у гори Шамоні (біля Мон-Бляну) згинуло.—У Ваймарі призначен проф. музичної державної консерваторії 26-літнього віртуоза Струба. — Відомий шведський мандрівник і вчений Свен Гедін дарував іркутському університетові скриню книжок і повне видання своїх творів.—Наймолодшим летуном, який має право їздити на літаку, є 15-літній англієць Ендрю Клярк. —Радянський уряд рішив відбудувати цінні памятки старовини із турецько татарської культури Криму: такі як мавзолей Бахчисарая і мечет Хан-Джамі в Евпаторії. — Управа фашистівської партії рішила призначити почесними членами фашизму чужинців, які заслужились для фашизму.— Американський інжинір Тілінґтон збудував пасажирський літак, складений із 10 спальних кабін, їдальні, кухні, вітальні, купальні, „огородця" і салі для руханки. Є там радіо, кіно, лікар, стрижій і кравець, а підчас лету пасажири слухатимуть викладів визначних учених і письменників. Ляйпціґський „Біхервурм", який приносить цю вістку додає, що Шов і Айнштайн згодились там викладати. Хто може, нехай вірить!

— **„Свобода"** ч. 11 містить: Великі роковини. В почуттю безсиля. Приклад вищої культури і справедливости. Велика гра. В справі нападу на пос. Хруцького. Восьмилітний рахунок зисків і страт. Важна національна потреба. Організаційний рух. Проти надужить. Котюгам по заслугам. Проти кого зброяться. Що чувати у світі. Новинки. Поширюйте „Свободу"! Вісти з Лемківщини. Вісти з Гуцульщини. Голос наших читачів. Дописи з краю.

— **З кіна.** У кіні „Лев" починається нова фільма „Хресний шлях білих рабинь"; у головних ролях Мері Кід, Кляйн-Роґґе, Кайзер-Тіц, Шимбортівна.

— **Михайло Голинський** виступить цього сезону втретє на сцені львівського міського театру, а вдруге в опері „Аїда" в пятницю 11. березня ц. р. Співатиме партію Радамеса.

— **Осторога!** Ходять по селах підльвівських повітів (мабуть і інших) осібняки з образами і фальшивими легітимаціями та продають образи на дохід українських інвалідів або Рідної Школи. — Повідомляємо, що ніяких повновластей до продажі ми не видали, ані ніяких людей в повіти не висилали. — *Рідна Школа, УКТОНІ.*

Дописи.

Миколаїв над Дністром. (*З нашого кгга.*) Наша Миколаївщина була перед війною одною з численних тоді тверднь кацапщини, яку насаджували головно священики при ревній підмозі й опіці Скарбків, Лянцкоронських, Полянських і інших явних ворогів нашого народу. Ті всі дідичі і іхні наганячі використовували бідноту нашого населення і кожного, що лиш звернувся чи за роботою на лані, чи за опалом до ліса, запитували: „Чи ти, бронь Боже не українец, бо втеди не достанеш од нас нічего". Дідичам ішло на руку кацапське духовенство, ці „Настоящі" мандарини, що згорда та здалека держали себе від селянина. Але наш селянин, перейшовши велику школу визвольних змагань, зрозумів, хто йому брат, а хто непрошений сват, і самочинно організується в рядах Українського Національно-Демократичного Обєднання. В жовтні 1926 відбувся у нас з ініціятиви міщанина п. Колодія Миколи Повітовий Зїзд УНДО, на якому вибрано Народній Комітет Миколаївщини, в склад якого увійшли виключно міщани й селяни. Цей Комітет веде живу акцію по селах, скликує довірочні наради, заініціював також віче дня 18/12 мин. року, яке одначе в часі промови гол. секретаря УНДО Володимира Целевича зі Львова, політична влада розвязала. З нашими ворогами поруч іде проти нашої організаційної роботи Сельроб і цим дає ще один доказ, що його головним завданням є розбивати національну силу українського народу. Крім „Волі Народа" таксамо з таким самим завданням масово засипує наші села папером „Світло". Кацапщина останками зусиль вегетує ще в трьох селах: Устю, Рудниках і Дроговижі; в останньому селі є вже також читальня „Просвіти", де гуртуються молодші громадяни, тоді коли в кацапській чит. „Наука" сидить жмінка старих, яким проводить зненавиджений громадою наказний війт Сколозура. В Рудниках знова ренегацтво підтримує руками й ногами парох о. Яворський. По селах бушують теж польські вітосівці, на чолі котрих стоїть заїлий україножер ренегат Ящук, управитель школи в Миколаєві. Що торкається політичного режиму, то він у нас „спренжистий" і кацапофільський. До того по хатах двері не замикаються перед всякого роду й покрою екзекуторами й іншими „тегиверетами". Вся інтелігенція тутешня: духовенство й учительство (з пару вимками) інертна. Наша консисторія повинна подбати, щоби духовенство позбулося інерції і взялося теж за громадянську роботу. Чи може бути для селянина добрим примиром це, як він бачить, що його парох збиває тільки капітали, а зі старостами й поліцянтами живе й балакає по панськи через „пане дзею"?... Якщо до тепер і є ще в якому селі дезоріентація і хрунівство, то цьому винен у першій мірі священик. Це справа важна і хто знає, чи не один з головних минусів у нашому визвольному процесі. Центральний Комітет Українського Національно-Демократичного Обєднання просимо якнайбільше популярної партійно - політичної літератури для сіл. Жіноцтво інтересується у нас всіми ділянками громадського життя, щож — коли миколаївський „Союз Українок" іствує тільки на папері?

Семен Мадрічний.

Печеніжин. (*Наслідки сумної спадщини по радикалах і праця УНДО*). Нашу Печеніжинщину омотиличувала колись всеціло радикальщина. Це нещастя спричинило занепад національного світогляду серед селянських мас і привчило їх до „реальної" орієнтації виключно з погляду потреб шлунка, а вслід за тим кинулася у нас язва безідейности і хлібоїдщини. Більшість радикальних рабінів, як Андрій Горук, Ілько Горецький, Василь Яворський і т. д. і т. д.—сьогодні розносять по Печеніжині й доокружних селах заразу хлібоїдщини, зазначуючи при цьому на кожному кроці, що то вони є справжніми радикалами, а не ті, що слухають кількох тальмудистів з „Гром. Голосу" у Львові. До фактичного спростування забирають слово в цій справі деколи по селах два громгласники: Гриць Дувіряк з Марківки й Андрій Чупрей з Печеніжина — тоном, похожим на голос „вопіющого в пустині". Щоб піднести нарід із занепаду й усунути дезоріентацію, Українське Національно-Демократичне Обєднання звернуло увагу на нашу, радикалами і б. їхніми собратами з даниловичівського кодла запаскуджену Гуцулію і взялося за її оздоровлення. Тому, що крім чотирьох сіл усі села Печеніжинщини мають більший спад до Коломиї, Повітовий Комітет в Коломиї з о. дек. Ол. Русином на чолі і в порозумінні з невтомним діячем нашого національного руху адв. Карлом Шипайлом з Печиніжина і членом Центрального Комітету У. Н. Д. О. сел. Юрою Чукором з Ковалівки заініціював планову відроджуючу акцію. Її вислід, надіємося, у скорім часі поставить і наш повіт в рядах національно свідомих і зорганізованих повітів, але не під червоним інтернаціональним, але вже під синьо-жовтим прапором Українського Національно-Демократичного Обєднання.

Семен Горачук.

Літературний куток.

М. Арцибашев, приїхав до Варшави в р. 1923 а не 1926 як помилково надруковано у вчорашнім фейлетоні; відомо, що за весь цей час він грав чималу ролю у громадянськім житті рос. еміграції, чи то в союзі російських письменників і журналістів, чи в еміграційнім комітеті.

— Одною із найбільших сензацій англійського книжкового ринку є твір „Молоді гості"... 9-літньої дівчинки Дейзі Ешфорд. Захоплюючу передмову до книжки и писав один із найвизначніших англ. письменників Джемс Беррі. Загал не вірив в авторство дитини, бо ніде нема такої живої та веселої сатири з доби „Вікторії" як у цих безпретенсіональних малюнках.

— Московський професійний союз зробив широку анкету між робітництвом, що воно найрадше читає. Робітничий часопис „Труд" робить такі підсумки: „Симпатії читачів з народу звертаються до старої літератури: Толстого, Достоєвського, Тургенева, Гончарова; навіть твори Мамина-Сібіряка, Станюковича, Шелєра-Михайлова та інших менших авторів читають залюбки; із зацікавленням Горкого; чужинних великих письменників"... А сучасна російська література їм чужа та незрозуміла. Один з робітників каже: „Сучасна російська книжка малює лише маленьку частину російського життя; не знаєш, звідки в ній люди приходять і куди йдуть".

— Тлінні останки Словацького перевезуть до Польщі і похоронять на Вавелі.

— Німецька письменниця Гедвіґ Куртс-Малер святкувала цими днями 110-ліття уродин і 500-ий том повісти. У нас би таких кілька!

— Відомий письменник Роман Роллян, автор студії про Бетовена, приде на свято Бетовена до Відня.

Всячина.

Американська реклама. Як роблять в Америці пропаганду, а спеціяльно кінову, можна уявити собі на підставі такого прикладу: У Тексасі, місті Антоніо, приготовляли премієру фільми „Дон Жуан". Підчас чотирох днів, дві суботи та неділі, їздили окремі поїзди з Антоніо до міста Остен за студентами. Розкинено 10.000 описів фільми по 15 центів; в окрузі 100 миль поширено звістки про виставу брошурами; пять величезних крамничних виставок призначили на рекляму. У місцевій газеті в день премієри роздали 30.000 фотографій із фільми, а в кіні роздали 3000... книжок про Дон-Жуана; 1000 листівок продавали з автографом головного актора; 10.000 розіслали для реклями; 10.000 реклямних листків розкинули по місті та на перегонах одного дня.

Московський Інститут Леніна, відчинений кілька місяців тому, містить у собі всякі друковані та рукописні матеріяли, які мають якийнебудь звязок з іменем Леніна. В архиві є 13.139 автографів Леніна, зачинених у величезних 30 касах, а ці є в сталевих кімнатах, яких не знищить ні вогонь, ні гарматні стріли. Далі є частина приватної книгозбірні Леніна і матеріяли, звязані з його недугою та смертю. Бібліотека інституту має 600.000 томів і покищо неповна. Є там 2050 нелегальних видань і 3000 нелегальних летючок, які були поширювані в Росії большевиками підчас царської влади, — далі частина партійної бібліотеки з Женеви і приватних книгозбірень Меншікова, Корнілова й інші. Спеціяльний „ленінський" відділ має 355 творів Леніна (в цьому і брошури) в 659 нелегальних виданнях і 19 творів в 24 нелегальних вид., 605 російських і 236 чужинних праць про Леніна. З чужинної літератури про Леніна є студії в 40 мовах, з чого 18 західноевропейських і 22 східних мовах.

✝ Посмертні згадки.

о. Володимир Ясеницький, парох в Радиничах і мостиський декан. Дня 12. лютого ц. р. попращався зі світом в 65. р. життя і в 40. священства ідейний священик, улюблений декан батько, справжній син свого народу. Не диво отже, що його похорони дня 16. лютого ц. р. були величною маніфестацією українського населення в мостиськім повіті, що в ньому взяли участь, крім усього деканального духовенства, відпоручники всіх повітових народніх установ та сила силенна народу не тільки з парохії, але також з поблизьких сіл. З діда-прадіда священик, людина праці, не тільки словами, але й своїм прикладом учив її інших і саме ця душпастирська праця понад людські сили в 4 розлогих громадах завчасу загнала його до гробу. Між духовенством це був найщиріший приятель, а рівночасно повага, якого слово всі важили. Член-добродій, а якийсь час і голова всіх повітових українських товариств: „Нар. Дому" в Мостиськах, „Нар. Торговлі", „Рідної Школи", „Сільського Господаря", стоячи на їх чолі, зумів так їх повести, що дійшли до великого розцвіту. За часів українсько-польської війни зазнав чимало й ця велика журба за долю свого улюбленого народу і його землиці у великій мірі причинилась до його смерти. Покійний полишив жінку, 2 синів і 3 дочки, щиро відданих свойому народові. Найжеж рідна земля, яку так сердечно любив, буде йому пером!

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.